

ПРОГРАМА

***фахового іспиту для вступників
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»
на базі освітньо-кваліфікаційного
рівня «Молодший спеціаліст»***

Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор коледжу

_____ К.Ф.Войцехівський

« ____ » _____

ПРОГРАМА

***фахового іспиту для вступників
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»
на базі освітньо-кваліфікаційного
рівня «Молодший спеціаліст»***

Вінниця 2020

Програма фахового випробування за тестовими технологіями з дошкільної педагогіки, психології та окремих методик виховання в ЗДО / Клименко О. Ф., Федчишина Т.Л., Цісар І.В. – Вінниця: Комунальний заклад вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2020 р.

Укладачі: *Клименко О.Ф. – викладач вищої категорії, викладач-методист*
Федчишина Т. Л.– викладач вищої категорії, викладач-методист
Цісар І. В. – викладач першої категорії

Рецензент: *Пісоцька Л.С. – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету дошкільної освіти Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії*

Програма обговорена і схвалена на засіданні кафедри теорії, фахових методик та технологій дошкільної освіти
Протокол № 7 від 19 лютого 2020 р.

Пояснювальна записка

Сучасний етап розвитку системи освіти України характеризується її інтеграцією у світовий освітній простір. Процес супроводжується створенням нової її парадигми. Сьогодні освіта визначається державою як стратегічна основа розвитку особистості, суспільства, нації. Головною її метою є створення умов для розвитку і самореалізації кожної особистості як з громадянина України. Тому пріоритетним напрямком державної політики в сучасній освіті є її особистісна орієнтація. У її реалізації важлива роль відводиться педагогу, який формує майбутній потенціал гуманного суспільства під час своєї професійної діяльності.

З урахуванням європейської практики організації контролю якості освіти визначальними стають тестові методи оцінювання у системі особистих навчальних досягнень студентів.

Програма розрахована на абітурієнтів, які будуть складати вступні іспити з навчальних дисциплін за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «Молодший спеціаліст».

Програма тестового випробування з педагогіки, психології та окремих методик розроблена відповідно до «Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти України у 2018 році», затверджених наказом МОН України від 13.10.2017 р. № 1378 та зареєстровані у Міністерстві юстиції України від 14.11.2017 р. за № 1397/31265.

Мета фахового випробування: визначити якість й обсяг знань абітурієнтів з обраного фаху, їх професійних умінь та навичок, встановити фахову відповідності їх рівня підготовки з визначених навчальних дисциплін вимогам освітньо-кваліфікаційного рівня «Молодший спеціаліст».

Завдання фахового випробування:

- виявити рівень теоретичної підготовки абітурієнтів з дитячої психології, дошкільної педагогіки, окремих методик (з врахуванням державних стандартів освітньої галузі);
- встановити фактичний рівень підготовки фахівця освітньо-кваліфікаційного рівня «Молодший спеціаліст»;
- виявити знання про сучасні методи, прийоми, засоби, форми, інноваційні технології навчання і виховання дітей дошкільного віку;
- виявити уміння застосовувати теоретичні знання з відповідних навчальних дисциплін в ході виконання тестових завдань;
- виявити психолого-педагогічну придатність особистості абітурієнта до професійної діяльності та продовження навчання з метою отримання освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр»

Навчальні дисципліни: дошкільна педагогіка, дитяча психологія, методика формування елементарних математичних уявлень, методика образотворчої діяльності, методика ознайомлення дітей з природою, методика розвитку мовлення і навчання грамоти, методика фізичного виховання.

Форма проведення: *тестування.*

Тривалість: *не більше 3 академічних годин.*

Кількість тестів у білеті: *тестові завдання трьох рівнів складності.*

Оцінювання: *тестові завдання оцінюються за 200 - бальною шкалою.*

Система оцінювання:

Низький рівень – 0-124 балів

Достатній рівень – 125-140 балів

Середній рівень – 141-180 балів

Високий рівень – 181-200 балів

Письмові відповіді оцінюються за такими критеріями:

1 рівень складності – за правильну відповідь на одне тестове завдання вступник отримує 10 балів, за неправильну – 0 балів;

2 рівень складності – за правильну відповідь на одне завдання вступник отримує 20 балів, за неправильну – 0 балів;

3 рівень складності – за методично правильне виконання творчого завдання в повному обсязі вступник отримує 50 балів, за методично правильне виконання завдання з деякими неточностями в змісті відповіді – 10-40 балів, за надану відповідь з рядом методичних помилок – 1-10 балів, за неправильно виконане завдання – 0 балів.

Білеті включають тестові завдання трьох рівнів складності:

- закриті тести;
- тести, що передбачають надання визначення, уточнення, доповнення тощо;
- творчі завдання практичного характеру.

Тестування проводиться з групою вступників, у складі якої може бути не більше 30 осіб.

Перед початком тестового випробування з абітурієнтами проводиться інструктаж:

- уважно прочитати тестове завдання;
- вибрати правильну відповідь;
- відповідь записати чітко та розбірливо;
- під час проведення тестування не допускається користування електронними приладами, підручниками, посібниками та іншими матеріалами, не передбаченими рішенням Приймальної комісії.

У разі використання вступником під час вступного випробування сторонніх джерел інформації (у тому числі підказки) він відсторонюється від участі у вступному випробуванні («Положення про Приймальну комісію Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу», затвердженого рішенням педагогічної ради коледжу від 29 листопада 2017 року (протокол № 4), наказ № 296-К від 4 грудня 2017 року).

Після закінчення роботи над завданнями вступник здає письмову роботу, про що розписується у відомості одержання-повернення письмової роботи.

Зміст програми «Дошкільна педагогіка»

1. Предмет дошкільної педагогіки.
2. Особистість дитини як об'єкт і суб'єкт виховання.
3. Педагогічне дослідження в галузі дошкільної педагогіки.
4. Сучасна система освіти.
5. Особливості розвитку і виховання дітей раннього віку.
6. Організація розвивального середовища та розвивальних занять.
7. Фізичне виховання дітей дошкільного віку.
8. Розумове виховання дітей дошкільного віку.
9. Моральне виховання дітей дошкільного віку.
10. Трудове виховання дітей дошкільного віку.
11. Естетичне виховання дітей дошкільного віку.
12. Виховання дітей у грі.
13. Навчання дітей дошкільного віку.
14. Підготовка дитини до навчання в школі.

Вступник повинен знати:

1. Мати уявлення про предмет і завдання дошкільної педагогіки, виникнення і становлення дошкільної педагогіки як науки;
2. Закономірності перебігу окремих педагогічних явищ та їх взаємозв'язок;
3. Теоретичні закономірності і практичні завдання розумового, естетичного, морального, трудового і фізичного виховання дошкільників;
4. Основні види та форми планування виховної та навчальної роботи у дитячому закладі.

Вступник повинен вміти:

1. Активізувати знання дошкільної педагогіки при вивченні інших педагогічних дисциплін;
2. Планувати виховну та навчальну роботу з дітьми дошкільного віку;
3. Планувати консультативну і організаційну роботу з батьками;
4. На основі знань законів функціонування педагогічних явищ оцінювати і приймати відповідні рішення у педагогічній практиці вихователя дошкільного закладу.
5. Діагностувати рівень готовності дитини до навчання у школі.

Зміст програми «Дитяча психологія»

1. Психологічні особливості розумового розвитку дитини дошкільного віку.
2. Розвиток емоційно-вольової сфери дошкільника.
3. Формування особистості дошкільника.
4. Психологічна готовність дітей до навчання у школі.
5. Предмет, завдання і методи дитячої психології.

6. Основні закономірності психічного розвитку дитини та його особливості.
7. Психічний розвиток дитини у фазі новонародженості.
8. Особливості психічного розвитку немовляти.
9. Характеристика психічного розвитку дитини раннього віку.
10. Загальна характеристика психічного розвитку дітей дошкільного віку.
11. Типи темпераменту та їх врахування під час навчально-виховної роботи.

Вступник повинен знати:

1. Теоретичні поняття про розвиток психіки дитини, її особливості на різних етапах дошкільного дитинства;
2. Особливості розвитку емоційно-вольової сфери дошкільника;
3. Основи особистісного розвитку дітей дошкільного віку, етапи формування особистості дошкільника;
4. Вплив дорослих та ровесників на особистість та поведінку дитини.

Вступник повинен вміти:

1. Порівнювати особливості психічного розвитку дітей на різних вікових етапах дошкільного дитинства;
2. Аналізувати розвиток психічних процесів у дітей, окремих проявів поведінки;
3. Аналізувати та робити висновки з приводу прояву та розвитку психіки дошкільника.

Зміст програми «Методика фізичного виховання»

1. Предмет методики фізичного виховання. Мета і завдання фізичного виховання.
2. Фізкультурні заняття, значення, структура і зміст. Типи фізкультурних занять. Методика проведення з дітьми різних вікових груп.
3. Рухливі та народні ігри, значення, класифікація і методика проведення в різних вікових групах.
4. Ранкова гімнастика, значення, побудова, структура і зміст, методика проведення в різних вікових групах.
5. Загартовуючі процедури, добір вправ, особливості проведення, лікарсько-педагогічний контроль за фізичним розвитком дітей.
6. Організація і методика проведення фізкультхвилинок і фізкультпауз.
7. Планування і облік роботи з фізичного виховання.
8. Інвентар та обладнання з фізичного виховання, види, значення, вимоги до їх зберігання.

Вступник повинен знати:

1. Значення навчальної дисципліни для фахової підготовки, завдання курсу, основні поняття;

2. Закономірності розвитку моторики дітей раннього і дошкільного віку;
3. Основні форми роботи з фізичного виховання дітей раннього і дошкільного віку;
4. Методи і прийоми навчання дітей загально-розвиваючим, стройовим, основним рухам;
5. Послідовність та особливості використання спортивних вправ та ігор, рухливих ігор та ігор-естафет.

Вступник повинен вміти:

1. Добирати оптимальні засоби і методи фізичного виховання з метою подальшого розвитку і удосконалення фізичних якостей, формування рухових вмінь і навичок у дітей;
2. Складати конспекти різних форм роботи з фізичного виховання, визначати основні завдання до них;
3. Добирати ефективні засоби впливу на фізичний розвиток дітей у відповідності до визначених програмових завдань.

Зміст програми «Методика формування елементарних математичних уявлень»

1. Теоретичні основи методики формування елементарних математичних уявлень дітей дошкільного віку.
2. Організація роботи з формування елементарних математичних уявлень у дітей.
3. Формування математичних уявлень у дітей раннього віку.
4. Формування математичних уявлень у дітей 4 року життя.
5. Формування математичних уявлень у дітей 5 року життя.
6. Планування роботи з математики в ЗДО.
7. Формування математичних уявлень у дітей 6 року життя.
8. Наступність в роботі ЗДО і школи з формування математичних уявлень у дітей.
9. Зв'язок ЗДО і сім'ї в роботі з формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку.

Вступник повинен знати:

1. Теоретичні основи методики формування елементарних математичних уявлень;
2. Методи, прийоми, форми роботи з математики в ЗДО з дітьми раннього і дошкільного віку;
3. Особливості сприймання і формування математичних уявлень у дітей раннього і дошкільного віку;
4. Особливості планування роботи з математики в різних вікових групах відповідно до програми навчання і виховання в ЗДО;

5. Вимоги до математичної підготовки і розумового розвитку дітей, які йдуть в 1 клас
6. Форми наступності в роботі ЗДО і школи з математичної підготовки дітей.
7. Особливості роботи ЗДО з сім'єю, форми роботи з питань математичного розвитку дітей і підготовки їх до школи

Вступник повинен вміти:

1. Оперувати основними поняттями методики формування елементарних математичних уявлень;
2. Чітко і логічно визначати особливості сприймання математичних уявлень у дітей раннього і дошкільного віку;
3. Застосовувати різноманітні методи, прийоми, форми роботи з математики в різних вікових групах ЗДО.
4. Аналізувати рівень знань засвоєння математичних знань дошкільників, враховуючи індивідуально-психологічні особливості їх розвитку;
5. Організовувати проведення дидактичних ігор і ігрових вправ для розвитку математичних уявлень і закріплення знань про кількість, величину, форму, час, простір;
6. Проводити роботу з формування елементарних математичних уявлень в процесі побутової і ігрової діяльності.

Зміст програми «Методика ознайомлення з природою»

1. Значення та завдання ознайомлення дошкільників з природою. Вплив на всебічний розвиток дошкільника. Завдання екологічного виховання дошкільників.
2. Зміст ознайомлення дітей дошкільного віку з природою в Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні.

Вимоги програми «Дитина» до екологічної компетентності дошкільника.

3. Форми та методи ознайомлення дошкільників з природою. Наочні методи ознайомлення дошкільників з природою. Спостереження, як метод ознайомлення дошкільників з природою.

Організація та методика проведення найпростіших дослідів в природі.

Види екскурсій, методика організації та проведення.

Форми та види організації праці в природі. Педагогічні та гігієнічні вимоги до організації праці дошкільників в природі.

Словесні методи в ознайомленні дошкільників з природою.

4. Куточок природи в дошкільному закладі, як база ознайомлення з природою.

Значення куточка природи в ознайомленні дошкільників з природою.

Характеристика кімнатних рослин, вимоги до їх утримання.

Характеристика тварин куточка природи ЗДО.

5. Ділянка ЗДО. Вимоги до облаштування та озеленення ділянки ЗДО.

Вступник повинен знати:

1. Завдання методики ознайомлення дошкільників з природою;
2. Зміст знань дітей про оточуючий світ природи, окреслений у Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні та програмах навчання і виховання дітей в ЗДО;
3. Безпосередні та опосередковані методи ознайомлення дітей з природою, формування зачатків екологічної культури у дошкільнят;
4. Форми організації діяльності дітей в процесі пізнання ними світу природи;
5. Засоби фіксації знань дітей про природу;
6. Облаштування ділянки дитячого садка та куточка природи в ЗДО.

Вступник повинен вміти:

1. Використовувати різноманітні методи та прийоми ознайомлення дітей з природою;
2. Визначати тематику спостережень, виходячи із програмових вимог, та природного оточення і вікових особливостей дітей, рівня їх знань про природу;
3. Формувати у дітей природничі знання на заняттях і в повсякденному житті.

Зміст програми «Методика зображувальної діяльності»

1. Значення малювання, ліплення, аплікації, конструювання для всебічного розвитку дитини-дошкільника.
2. Програма навчання зображувальної діяльності.
3. Методи навчання.
4. Організація і проведення занять з різних видів зображувальної діяльності.
5. Малювання в різних вікових групах.
6. Ліплення в різних вікових групах.
7. Аплікація в різних вікових групах.
8. Конструювання в різних вікових групах.
9. Зображувальна діяльність поза заняттями.

Вступник повинен знати:

1. Теоретичні основи образотворчої діяльності;
2. Завдання виховання і розвитку дітей в процесі навчання образотворчої діяльності;
3. Програму навчання образотворчої діяльності в різних вікових групах та шляхи її реалізації;
4. Мати знання з різних видів зображувальної діяльності;
5. Знати правила безпечної праці та охорони здоров'я дітей;

6. Знати матеріали що необхідні для проведення занять з різних видів образотворчої діяльності.

Вступник повинен вміти:

1. Володіти методикою навчання образотворчої діяльності та проведенням занять;
2. Вміти організовувати процес сприймання предметів оточуючого світу.

Зміст програми «Методика розвитку мовлення»

1. Основні завдання ЗДО з розвитку мовлення та ознайомлення з навколишнім.
2. Зміст завдань з розвитку мовлення в програмах ЗДО («Дитина», «Я у світі»).
3. Методика використання загадок, прислів'їв та приказок на заняттях.
4. Методика розвитку зв'язного мовлення (діалогічного, монологічного). Види занять.
5. Методика художнього читання та розповідання дітям.
6. Система роботи по вихованню звукової культури мовлення.
7. Особливості розвитку словника дітей на різних вікових етапах.
8. Характеристика методів словникової роботи. Види занять.
9. Форми роботи з розвитку мовлення в ЗДО. Заняття як основна форма навчання дітей рідної мови. Види занять, планування.

Вступник повинен знати:

1. Теоретичні основи, завдання методики розвитку мовлення.
2. Базисну характеристику мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку, зміст програми виховання дітей в ЗДО (розвиток мовлення).
3. Сучасні методичні технології розвитку мовлення і навчання грамоти.

Вступник повинен вміти:

1. Планувати різні види роботи з розвитку мовлення дітей-дошкільників.
2. Формувати у дітей мовленнєві навички, зв'язне мовлення.
3. Здійснювати професійно-мовленнєве спілкування з дітьми на засадах особистісно-орієнтованого підходу.

Критерії оцінювання знань

- **«181 – 200» балів** виставляється за відповідь вступника, що містить глибокі теоретичні знання з поставленого питання, відповідь аргументована з наведенням прикладів, спостерігається послідовність, системність та логічність побудови суджень. Вступник володіє науковою термінологією. Рівень практичного вирішення задач і ситуацій високий і обґрунтований, підтверджений теоретичними знаннями. Відповідь свідчить про високий рівень сформованості знань, умінь та навичок. Рівень відтворення матеріалу науково-дослідницького характеру.

- **«141 – 180» балів** виставляється студенту за знання основних термінів по темі, володіння основними поняттями та їх вживання у ході характеристики задачі або ситуації, але навчальні ситуації більшості вирішують на інтуїтивному рівні, аніж підкріплені практичними навичками. Вступник володіє матеріалом у повному обсязі, але без належного глибокого опрацювання. Відтворення матеріалу частково – пошукове. Знання вступника формуються лише на теоретичному рівні розуміння, без свідомого застосування знань на практиці, рішення задач та ситуацій носять декларативний характер без належної аргументації. Відтворення матеріалу репродуктивне.

- **«125 – 140» балів** – вступник в більшості питань не може дати відповіді, але в основних поняттях розбирається і називає їх свідомо, вживає наукову термінологію, але не співвідносить її з реальними життєвими прикладами, рівень сформованості умінь та навичок на низькому рівні, відтворення матеріалу відбувається суто на репродуктивному рівні, вирішення задач і ситуацій без відриву від алгоритму.

- **«0-124» балів** – вступник не може дати жодної аргументованої відповіді, постійно плутає поняття і зовсім не може вирішити задачі або ситуації, навіть за алгоритмом. Відсутній взаємозв'язок між планом вираження і планом змісту. Теоретичний матеріал відтворити не може.

Спеціальність 012 «Дошкільна освіта»
Фахове випробування
Навчальні дисципліни дошкільна педагогіка, психологія та окремі методики виховання в ЗДО

Примітка.

Підписувати, робити будь-які примітки, що розшифровують роботу, забороняється.

Білет № 12

РІВЕНЬ 1

Максимальний бал за окреме завдання -10

(правильну, на Вашу думку, відповідь позначте знаком «+»)

1. Вкажіть прояв творчої уяви дітей?

1	2	3
Виготовлення коробочки за зразком вихователя	Розповідь про вчорашню екскурсію до парку	Придумування дітьми казки
		+

2. Яка найбільша водяна комаха наших водойм?

1	2	3
Плавунець	Водяний кліщ	Волохокрилець
+		

3. Прийоми ознайомлення з часом

1	2	3
Чіткий режим дня	Демонстрування	Жест рукою
+		

4. З скількох частин складається ранкова гімнастика?

1	2	3
з 2 частин	з 3 частин	з 4 частин
	+	

РІВЕНЬ 2

Максимальний бал за окреме завдання — 20

Виберіть, хто із педагогів є автором навчання дітей раннього віку читання

- а) Є. Тихеева
- б) К.Ушинський
- в) М.Зайцев

а	
б	
в	

2. Дайте визначення поняття

Фізкультурно-оздоровчі міроприємства — це фізкультурні свята, розваги, дні здоров'я, фізкультурні комплекси, які спрямовані на зміцнення здоров'я дитини.

3. Дайте визначення поняття

Самостійна образотворча діяльність - це виготовлення дітьми різноманітних поробок, малюнків за власним бажанням.

РІВЕНЬ 3

Максимальний бал за окреме завдання – 50

1. Скласти конспект дидактичної гри для дітей 5 року життя на закріплення знань про час. Дати рекомендації батькам.

Дидактична гра «Що ти сьогодні робив?»

Мета: продовжувати вчити дітей орієнтуватися у часі. Розвивати всі психічні процеси. Закріпити поняття ранок, обід, вечір.

Хід гри: Дорослий показує дітям зображення з повними діями дитини (дитина чистить зуби, лягає спати і т.д.), а діти повинні сказати, що коли (в яку частину доби, в котрій годині) потрібно робити.

Рекомендації батькам

1. Опрацювати літературу з формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку.

2. Поповнити ігровий матеріал в ігровому куточку дитини в сім'ї за технологією Нікітіних (розвиваючі ігри).

3. Закріплювати математичні знання дітей під час повсякденної роботи (рахувати різноманітні предмети щоденного вжитку; закріплювати поняття «ранок», «обід», «вечір» під час виконання різних видів діяльності; повторювати матеріал, що діти вивчали в дитсадку тощо.)

2. Навести приклади попередньої роботи до проведення гри-драматизації за казкою «Пан Коцький».

1. Читання чи розповідання казки вихователем;
2. Бесіда з дітьми про особливості характерів персонажів;
3. Переказування змісту тексту, під час якого діти закріплюють у своїй пам'яті послідовність подій, що відбуваються, прямої мови персонажів та ін.;
4. Переказування за виконаними дітьми ілюстраціями, сюжетними малюнками тощо;
5. Збагачення знань дітей про персонажів та події, про які йдеться у казці;
6. Вправлення у виразному переказуванні тексту;
7. Підготовка атрибутів і декорацій. Цій меті служать спеціальні ігрові вправи, спрямовані на пошук і розвиток виражальних засобів (імітаційних рухів, почуттів, ходи, міміки тощо), необхідних для створення образу;
8. Власне гра-драматизація, в якій розвиваються творчі здібності дітей.

Рекомендована література

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). — К.: Видавництво, 2012. – 26 с.
2. Ванжа С.М. Організація і проведення прогулянок. – Х.: вид-во «Ранок», 2014.
3. Ванжа С.М., Власова Т.В. Розгорнуте перспективне планування. – Х.: вид-во «Ранок», 2014.
4. Взаємодія ДНЗ та сім'ї/ О.А. Рудік, І.В. Молодушкіна – Х.: Вид. група «Основа»,2013. – 222.
5. Вільчковський Е.С., Денисенко Н.Ф. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах: Навчально-методичний посібник. – Тернопіль: Мандрівець, 2011. – 128.
6. Гаркуша Г.В. Казкова гімнастика протягом дня – Х.: Вид. група «Основа»,2013. – 173.
7. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років . – К., 2012.– 492.
8. Закон України «Про дошкільну освіту». (*Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2001, N 49, ст.259).
9. Корнієнко Софія, Корнієнко Сергій. Сім'я і дитячий садок – одна родина:Навчально-методичний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. – 180.
- 10.Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» . – К., 2012.– 490.
- 11.Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку. / А.П. Бурова. – Тернопіль: Мандрівець, 2013. – 296.
- 12.Рекомендації щодо календарно-тематичного планування навчально-виховного процесу в ДНЗ (інструктивно-методичний лист «Про планування освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі» МОН України від 01.10.2002 р.№ 1/9-434).
- 13.Суржанська В.А. Виховуємо культуру поведінки. – Х.: Вид.група «Основа»,2008. – 128.
- 14.Усі заняття в дошкільному навчальному закладі/ уклад. Н.Ф. Юрченко. – Х.: Вид. група «Основа», 2014.- 509.

